

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a
Sgiliau
Datblygu Trafnidiaeth Cymru yn y
dyfodol
EIS(5) FDTfW23
Ymateb gan Partneriaeth Tyfu
Canolbarth Cymru

National Assembly for Wales
Economy, Infrastructure and Skills
Committee
The future development of Transport
for Wales
Evidence from Growing Mid Wales
Partnership

Cyflwyniad

Mae **Partneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru** yn bartneriaeth economaidd ranbarthol gynhwysol a threfniant ymgysylltu rhwng y sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector, ac mae'n un o bedair partneriaeth ar draws Cymru. Wedi'i sefydlu yn 2015, ei nod yw cynrychioli buddiannau'r rhanbarth a hyrwyddo blaenoriaethau er mwyn gwella ein heconomi leol. Pwrpas craidd y bartneriaeth yw galluogi'r rhanbarth i gyflawni'i rôl fel pwerdy gwledig Cymru.

Mae'r Bartneriaeth hon yn adeiladu ar y berthynas hirdymor a ddatblygodd, ac sy'n parhau i gydweithio, er mwyn datblygu polisi a chynlluniau trafndiaeth ranbarthol (TraCC) sy'n darparu diweddariadau ar gyfer y Bartneriaeth ac sy'n gweithredu fel ei Gweithgor Cysylltedd a Seilwaith, gan weithio dan Gytundeb Rhyng-Awdurdod rhwng Cynghorau Ceredigion, Powys a Gwynedd.

Dros y blynyddoedd diwethaf mae'r gwaith wedi canolbwyntio ar greu coridor strategol, gan weithio gyda Phartneriaeth Menter Leol y Gororau, 'Midland Connect' a Llywodraeth Cymru i ddatblygu ein Strategaeth Cludo Nwyddau ar gyfer y Gororau a Chanolbarth Cymru a'i fframwaith arfarnu. Mae hyn wedi tanlinellu'r angen i asesu'r buddiannau economaidd ehangach all ddod yn sgil buddsoddi yn y seilwaith trafndiaeth.

Rydym yn croesawu'r cyfle i ymateb i ymchwiliad Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau i ddatblygu Trafnidiaeth Cymru yn y dyfodol.

Ymateb i gwestiynau

A yw trefn lywodraethu, strwythur a dulliau ariannu presennol Trafnidiaeth Cymru'n effeithiol a thryloyw?

Mae Trafnidiaeth Cymru'n sefydliad newydd ac mae ei ddatblygiad wedi'i ddilyn drwy'r Senedd. Deallir bod ei strwythur a'r gwaith o recriwtio personél yn dal i fynd rhagddo.

Mae ei wefan yn nodi bod Bwrdd Cyfarwyddwyr a Thîm Gweithredol, a cheir yno hefyd amlinelliad o'i gynllun busnes dros ddwy flynedd. Fe'i disgrifir fel cwmni di-elw sydd dan berchnogaeth llwyr Llywodraeth Cymru, a'i gylch gwaith yw darparu cyngor technegol er mwyn caniatáu i Lywodraeth Cymru ddatblygu polisiau a chyflenwi ar ei rhan.

Nodir hefyd bod disgwyl i'r sefydliad dyfu ac ymgymryd â dyletswyddau pellach, yn amodol ar gymeradwyo'r achos busnes.

Mae'r adnoddau'n cynyddu rhwng 2018/19 a 2019/20 (o £102m i £181m ac o £55m i £148m).

Erbyn hyn mae'r wefan yn cynnwys gwybodaeth ynghylch llywodraethu a rheoli sy'n ymddangos yn dryloyw. Mae hyn yn wahanol i pan ddaeth i fodolaeth yn y lle cyntaf, pan oedd angen inni chwilio am wybodaeth a cheisio creu darlun o'i bwrpas, ac mae'r broses o geisio datrys beth yn union mae cyflenwi'r fasnachfrait rheilffordd yn ei olygu mewn gwirionedd yn dal i fynd rhagddo, am nad yw'r manylion y tu ôl i'r penawdau wedi'u datgelu'n llwyr eto.

Mae'r ffordd y bydd Trafnidiaeth Cymru'n tyfu yn parhau i fod yn annelwig, ond ymddengys bod uchelgais mewn perthynas â rôl bellach gyda bysus, ac fel rhanbarthau, rydym wedi bod yn rhan o weithgorau i ddatblygu dealltwriaeth ehangach o'r ddarpariaeth bresennol, gan gyfrannu at y gwaith fel rhan o'r ymdrechion i ddatblygu achos busnes ar gyfer rhai gwasanaethau megis trefniadau swyddfa gefn, sy'n cael eu cyflenwi'n lleol ar hyn o bryd. Hyd nes bod achos busnes llawn yn cael ei gynnig, nid oes modd i awdurdodau lleol asesu'r goblygiadau'n llwyr.

Mae'r gwaith o gyflenwi'r seilwaith Trafnidiaeth ar draws Cymru wedi digwydd mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru ers nifer o flynyddoedd bellach. Mae'n aneglur o hyd sut fydd y berthynas newydd yn gweithio, o ran cytuno ar brosiectau ac ariannu, a beth fydd rôl Trafnidiaeth Cymru yn y dyfodol. Yr hyn nad yw awdurdodau lleol yn dymuno'i weld yw bod dyblygu yn digwydd yn y broses, a bod penderfyniadau'n cael eu cyfathrebu'n gyflym. Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau cynlluniau ariannu pum mlynedd dangosol ar gyfer Trafnidiaeth Cymru, a byddem hefyd yn croesawu dyraniad dangosol tebyg ar gyfer awdurdodau lleol i gyflenwi trafndiaeth.

Pa gamau ddylid eu cymryd i ddatblygu'r agweddau hyn o'r sefydliad? Pa fodelau llywodraethu ac arfer da arall sydd ar gael?

Mae angen tryloywder mewn perthynas â threfniadau'r sefydliad. Byddai cynllun sefydliadol o gymorth i ddeall atebolrwydd a mecanweithiau adrodd.

Dylai atebolrwydd i'r broses ddemocrataidd leol fod yn hanfodol yn y dyfodol. Mae penderfyniadau am briffyrdd a chyflenwi trafndiaeth o fewn rhanbarth Canolbarth Cymru'n cael effaith ar ein trigolion a'n busnesau, yn ogystal ag ardaloedd cyfagos ar hyd ein prif goridorau. Mae ein proses llywodraeth leol bresennol yn galluogi'n haelodau, a etholir yn lleol, i bennu a dilyn trywydd prosiectau a gwasanaethau er budd ein cymunedau, ac mae eu rhan yn y gwaith o ddatblygu a llunio polisiâu'n hanfodol bwysig, er mwyn sicrhau perchnogaeth a pherthnasedd yn y dyfodol.

Ein proses llywodraethu a chraffu sy'n sicrhau bod yna atebolrwydd cyhoeddus a bod penderfyniadau'n cael eu derbyn, ac felly dylai'r gwaith o gyflenwi'n rhwydweithiau trafndiaeth lleol aros yn rhan o gylch gwaith llywodraeth leol, ac mae angen eglurder ynghylch ein perthynas waith gyda Trafndiaeth Cymru yn y dyfodol er mwyn sicrhau bod yr atebolrwydd a'r craffu'n parhau ar lefel leol.

Er mwyn i'r rhanbarthau barhau i fod yn rhan o ddatblygiad y prosesau newydd hyn, i ddiweddarau a nodi sut all unrhyw rôl newydd weithio yn y dyfodol, mae angen ymrwymiad i barhau i ymgysylltu'n llwyr â'r prosesau hyn.

Ar hyn o bryd mae ymgynghoriad cyhoeddus Llywodraeth Cymru "Gwella Trafndiaeth Gyhoeddus" yn gofyn cwestiynau am rôl "Awdurdodau Trafndiaeth Rhanbarthol" a ph'un ai y dylai awdurdodau cyhoeddus gael y pwerau i'w ffurfio nhw. Mae'n bwysig bod atebolrwydd yn cael ei ystyried a'i gytuno yn ystod pob cam o'r prosesau hyn yn y dyfodol, ac mae ymateb llawn ac ystyriol yn cael ei drafod ar hyn o bryd.

Rôl Trafndiaeth Cymru yn y dyfodol yw cyflenwi'r polisi trafndiaeth. Pa gyfrifoldebau ychwanegol ddylai'r sefydliad eu hysgwyddo, a sut ddylai'r rhain integreiddio â rôl Llywodraeth Cymru, llywodraeth leol, a'r awdurdodau trafndiaeth rhanbarthol newydd?

Hyd nes bod achos busnes ar gael i'w ystyried, nid oes modd gwerthuso a gwneud argymhellion. Byddem yn gobeithio y bydd Llywodraeth Cymru'n ymgysylltu ac yn ymgynghori ag awdurdodau lleol cyn cyhoeddi'r achos busnes terfynol.

Cyda'r dirywiad presennol yng nghyllidebau awdurdodau lleol mae ein hadnoddau'n parhau i grebachu, ac yn sgil hynny ein capasiti mewn perthynas â'n timau priffyrdd a thrafnidiaeth. Felly, gallai cyfle i oresgyn y problemau capasiti hyn fod yn gam allweddol i awdurdodau lleol, ond heb achos busnes, nid oes modd gwneud sylwadau pellach.

Mae'n bwysig bod y model ar gyfer y dyfodol yn cael ei ystyried yn llawn ac yn cael ei gynhyrchu ar y cyd gan awdurdodau lleol, rhanbarthau a Trafnidiaeth Cymru, yn hytrach na chael ei orfodi arnom.

Mae ein cadeirydd rhanbarthol eisoes wedi mynegi parodrwydd i drafod cyfleoedd i gydweithio yn y dyfodol, a chrosawn yr ymgysylltu hwn. Hefyd byddwn yn parhau i gymryd rhan yn y broses o ddatblygu trefniadau gweithio mewn partneriaeth yn y dyfodol.